

Ska tillsynen av kommunernas räddningstjänst utökas till miljö och hållbarhet?

Hur kan tillsynen av räddningstjänsterna utvecklas?

Seminarium

Hur ser vi på skum, vilka är riskerna och finns det alternativ?

Henrik Appelgren, Naturvårdsverket

Naturvårdsverket - en myndighet för miljön

- Naturvårdsverket arbetar på uppdrag av regeringen och en drivande och samordnande kraft i miljöarbetet. NV har överblick över hur miljön mår och hur miljöarbetet går
- Naturvårdsverket har också uppgiften att samordna, följa upp och utvärdera arbetet med Sveriges miljömål där många myndigheter samverkar
- Naturvårdsverket ansvarar för frågor som handlar om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning samt miljöforskning
- Naturvårdsverket ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås. Vi ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling

Lagstiftningen (som är eller kan vara aktuell)

- **Miljöbalken (1998:808)**
- **Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll**
- **Miljötillsynsförordningen (2011:13)**
- **Miljöprövningsförordningen (2013:251)**
- **Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd**
- **Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)**
- **Förordning (EU) 2019/1021 av den 20 juni 2019 om långlivade organiska föroreningar**

Miljölagstiftningens uppgift

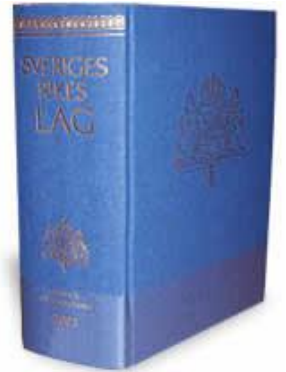

Det är lagstiftningens roll att skapa förutsättningar för ett decentraliserat och förebyggande miljöarbete som ska inspirera verksamhetsutövare att tänka och handla så att de föregriper lagstiftningens obligatoriska krav.

En ram och en plattform.

Miljöbalken (1998:808) (MB)

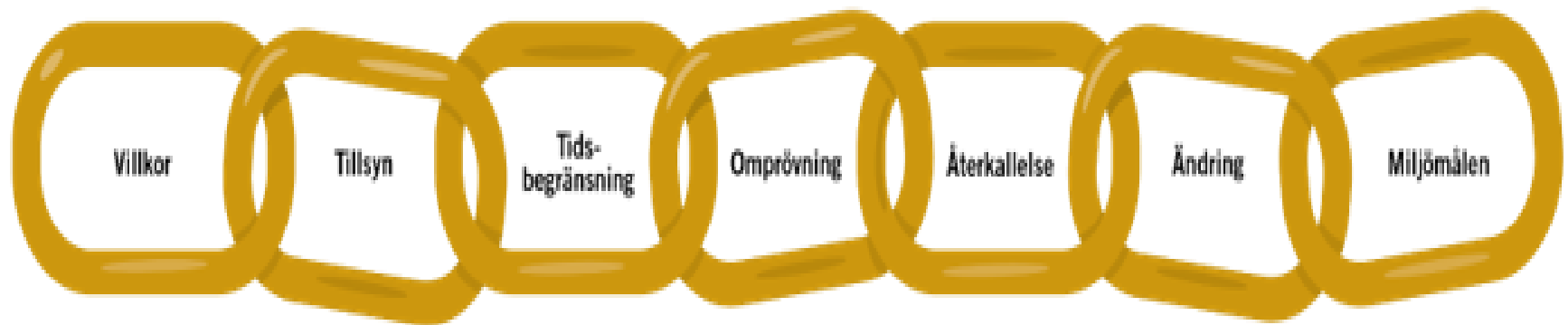
- Utgör den centrala miljölagstiftningen i svensk rätt
- Består av 33 kapitel
- Gäller parallellt med annan lag

Miljöbalken

- bildar en övergripande lagstiftning för all miljöpåverkan
- utformas som en sammanhållen miljö-, hälsoskydds-och naturresurslagstiftning
- utformas så att skyddet för miljön, hälsan och naturresurserna förstärks
- innehåller allmänna hänsynsregler och viktiga miljörättsliga principer som är tillämpliga på all miljöpåverkan
- förstärker det demokratiskt förankrade inflytandet
- skapar förutsättningar för en integrerad tillämpning
- betonar hushållningsaspekten

Miljöbalkskedjan

Miljöbalkskedjan

- Rättsligt bindande principer
- Allmänna hänsynsregler
- Regler för hushållning med mark-och vattenresurser
- Miljökvalitetsnormer
- Krav på miljöbedömning
- Tillståndsprövning
- Tillsyn
- Sanktioner

Syftet med miljöbalken

Ett *ekologiskt* hållbart samhälle.

1 kap. 1 §, portalparagrafen:

Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Tillämpning, 2 kap. 1 § Bevisbördan

Alla som bedriver en verksamhet är skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.

Gäller även den som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.

Före: i ansökan om tillstånd, vid anmälan mm

Under: vid tillsyn

Efter: om olägenheter kvarstår för miljön

Hänsynsregler, 2 kap. 2 § Kunskapskravet

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

- Kunskap före handling
- Miljöeffekterna avgör kravet
- Kontinuerligt ökad kunskap

2 kap. 3 § Försiktighetsprincipen

Alla som bedriver en verksamhet skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas **bästa möjliga teknik**.

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

2 kap. 4 § Produktvalsprincipen.

Alla som bedriver en verksamhet skall undvika att använda eller sälja kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga.

Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism.

Rimlighetsavvägning, 2 kap. 7 §

Kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses *orimligt* att uppfylla dem.

- nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått
- kostnaderna för sådana åtgärder.

Dock ska de krav ställas som behövs för att följa miljökvalitetsnormer som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1.

9 kap. Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Miljöfarlig verksamhet – användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten.

Tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet

Närmare bestämmelser:

Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ->

Åtgärdsprogram – ramdirektivet för vatten

Åtgärd	Ursprunglig åtgärd	Tillägg 2018
2. Miljöfarlig verksamhet – utsläpp till vatten	<i>Naturvårdsverket ska vägleda länsstyrelserna och kommunerna i deras tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter i syfte att minska utsläppen till vatten, från såväl punktkällor som diffusa källor, av prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen i sådan omfattning att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas.</i>	<i>Åtgärder som omfattar de nya prioriterade ämnena dioxiner och dioxinlika föreningar, PFOS, akлонifen, cypermetrin, och cybutryn i ytvatten samt PFAS (summa 11) i grundvatten ska vara vidtagna senast i juni 2020.</i>

Miljötillsynsförordningen (2011:13)

2 kap. **31 §** Den kommunala nämnden har, utöver det som följer av 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken, ansvar för tillsynen i fråga om,

5. hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken, utom den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar över primärleverantörers utsläppande på marknaden enligt 21 § första stycket,

3 kap. **2 §** Naturvårdsverket ska ge

1. tillsynsvägledning till kommunala nämnder och länsstyrelser, om inte annat följer av 3-15 §§, och
2. allmän tillsynsvägledning till operativa tillsynsmyndigheter i frågor som avser tillämpningen av 26 och 30 kap. miljöbalken.

Miljöbalken, 26 kap, 3§

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd,

Hamre

Räddningstjänsterna är verksamhetsutövare enligt miljöbalken

Räddningstjänsterna kan därmed bli ansvariga enligt miljöbalken för miljö- och hälsoskador som släckningsarbetet kan leda till

Tillsynen enligt miljöbalken bör därför öka.

Miljökontoren har och kommer att bedriva/utveckla tillsyn över räddningstjänstens övningsplatser och deras räddningsinsatser, över deras egenkontroll och deras rutiner för att förhindra/minimera skada på miljön.

Observera att räddningstjänsternas primära uppdrag, dvs att rädda liv förstås fortfarande är överordnat

Samarbeten behövs mellan räddningstjänsterna, kommunala miljötillsynen, länsstyrelserna, brandförsvarsförbund, MSB, NV och KemI

- Se över befintliga rutiner för PFAS/skumhantering
- Alternativa släckmetoder
- Vilket underlag räddningstjänsten har som identifierar särskilt känsliga områden (genomsläppliga jordarter)
- Underrättelse/meddelande till miljökontoret i samband med insats
- Efterföljande rapport till miljökontoret om plats, mängd och typ av brandskum som använts och varför skum användes
- Efterföljande provtagningar för kontroll av påverkan i miljön
- Utveckla vägledning

Uppdatera broschyr

”Rekommendationer för minskad användning av brandsläckningsskum”

<https://www.kemi.se/global/broschyrrer/rekommendationer-for-brandskum.pdf>